GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România și străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 289. Joi, 25 Decemvre. 1886.

Din causa S-lorŭ sĕrbătorĭ de mâne și poi-mâne ḍiarulŭ nu va apăré până Lunĭ.

NOU ABONAMENTU

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu I Ianuariu 1887 st. v., se va începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România și străinătate:	
pe trei lunĭ	3 fl.	pe trei lunĭ	10 francĭ
„ șése „	6 „	„ șése „	20 „
„ unŭ anŭ	12 „	„ unŭ anŭ	40 „

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Abonațilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâșiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea.

Brașovŭ, 24 Decemvre 1886.

Par'că n'ar bate la ușă moșŭ Crăciunŭ, așa de voiosŭ ne surîde albastrulŭ cerŭ scăldându-se în raḍele aurie, ce le trimite sfântulŭ sóre pământenilorŭ, ca sĕ mai încălḍéscă puținŭ inimile lorŭ atinse de suflarea rece și omorîtóre a urei, a invidiei, a egoismului fără cumpĕtŭ, a miseriei și a desnădĕjduirei.

Și natura pare că s'a îngrozitŭ de atâta înstrăinare între ómenĭ, de atâta nențelegere și cértă, de atâta sete de distrugere și de nimicire, câtă bântue aḍĭ țéra nóstră dela unŭ colțŭ până la celălaltŭ, și ca sĕ ne mai îndulcéscă amarulŭ, ne surîde, caută sĕ ne 'nvioșeze, ca și cum ne-ar ḍice: nu perdețĭ speranța!

Da, speranța este singura mângăere ce i-a mai rĕmasŭ bietului Românŭ, căcĭ urgia sorții sale i-a alungatŭ tótă veselia din inimă.

Adâncŭ mâhnitŭ și încărcatŭ de grijĭ și de nĕcazurĭ îlŭ află ḍiua de mâne, ḍi sfântă, menită sĕ'ĭ aducă bucuriă și mulțămire.

De douĕḍecĭ de ernĭ Românii din Transilvania și din Ungaria totŭ aștéptă sĕ li se îmbunătățéscă câtŭ de puținŭ situațiunea politică, dér în fiăcare anŭ numai nouĕ perderĭ, nouĕ violărĭ de dreptŭ și prigonirĭ, numai nouĕ amĕrăciunĭ au întêmpinatŭ.

Din anŭ în anŭ, în locŭ sĕ scaḍă, cresce cutezarea adversarilorŭ limbei și naționalității nóstre, și pe lângă aceea că poporulŭ românŭ este aḍĭ cu totulŭ negligeatŭ si urgisitŭ în ceea ce privesce interesele esistenței sale materiale și culturale, îlŭ mai declară acum cei dela putere și de unŭ elementŭ dușmanŭ statului, vrêndŭ astfelŭ sĕ'i denege chiar și esercitarea liberă a drepturilorŭ sale individuale cetățenescĭ.

Urgia acésta în contra neamului nostru, deși este unică în felulŭ ei în istoria statelorŭ constituționale, amŭ înțeles'o totdéuna și nĭ-o esplică destulŭ de viu nenorocitele pornirĭ politice ale adversarilorŭ noștri.

Ceea ce însĕ nu putemŭ înțelege, este, că într'unŭ timpŭ atâtŭ de îndelungatŭ noi Românii n'amŭ fostŭ în stare sĕ ne reculegemŭ în urma primelorŭ desastre în așa mĕsură, ca sĕ putemŭ opune uneltirilorŭ și atentatelorŭ contrare o resistență mai energică și mai sistematică.

Décă în timpulŭ acesta de douĕḍecĭ de anĭ, cu tóte neajunsurile împrejurărilorŭ nefavorabile nouĕ, n'amŭ fi mersŭ înainte ca brósca, raculŭ și știuca din fabulă, ca unii sĕ dămŭ înainte, alții sĕ tragemŭ îndĕrĕtŭ și érășĭ alții sĕ sărimŭ pe locŭ, atuncĭ altfelŭ, decum e aḍĭ, ar fi posițiunea nóstră politică și n'amŭ avea sĕ deplângemŭ atâtea perderĭ și desastre, și cu altă inimă amŭ serba nascerea celui ce a propoveduitŭ libertatea și egalitatea între ómenĭ.

Dér óre ceea ce nu s'a făcutŭ până acuma din parte-ne, sĕ nu se pótă face în viitorŭ?

Décă este o speranță ce ne 'ncălḍesce inima în aceste momente seriόse și critice ale vieții nóstre naționale, atuncĭ ea se 'ntemeiază pe firma convingere, că douĕḍecĭ de anĭ de aspră lecțiune ne vorŭ fi ajunsŭ a ne face sĕ 'nțelegemŭ, că altfelŭ trebuescŭ apĕrate drepturile nóstre și cu altă putere trebue sĕ se manifeste solidaritatea nóstră, decâtŭ până acuma.

A indura în tăcere tóte călcările de dreptŭ și ilegalitățile cele mai revoltătóre însémnă nu numai a ne viola noi înșine interesele esistenței nóstre naționale, ci este o lașitate care cu timpulŭ trebue sĕ provóce disprețulŭ tuturorŭ.

N'avemŭ nevoiă sĕ atacămŭ, ci numai apĕrarea neamului nostru o voimŭ.

Și'n preséra ḍilei, care a vestitŭ pacea și bunăvoirea între ómenĭ, trebue sĕ ne gândimŭ la datoria nóstră de propriă apĕrare, căcĭ décă vomŭ lăsa pe adversarii noștri în idea, că noi vomŭ îndura mereu fărădelegile lorŭ în contra nóstră, fără sĕ luămŭ, toțĭ cu toții în unire, posițiă de apĕrare, la care suntemŭ îndreptățițĭ chiar după legile vitrege pentru noi, și acéstă apĕrare sĕ o și punemŭ de faptŭ în lucrare pe tótă linia, — atuncĭ nu va mai fi între locuitorii acestei țĕrĭ pace și bunăvoire.

Tarĭ în credință, că suntemŭ în ajunŭ de a inaugura sub stindardulŭ solidarității, care a fâlfâitŭ și până acuma în mijloculŭ nostru, o nouă eră de acțiune sănătósă pentru apĕrarea legală a némului nostru, le ḍicemŭ tuturorŭ fraților din munțĭ și din câmpii: *Sĕrbătorĭ fericite!*

Pórta și înarmările Muntenegrului.

In urma unorŭ șcirĭ oficiale ce menționau inarmărĭ și ridicărĭ de trupe din partea Muntenegrului, cu scopŭ de a trimite în Serbia mai ântêi câte-va bande de Muntenegrenĭ pentru a ațița la revoluțiă, și apoi trupe de Muntenegrenĭ cu prințulŭ Karageorgevicĭ în frunte spre a proclama pe acestŭ din urmă rege alŭ Serbiei, Pórta a notificatŭ prințului de Muntenegru, că nu va tolera nicĭ o trecere de bande sĕu de trupe muntenegrene prin teritoriulŭ otomanŭ. Pórta speră că prințulŭ Muntenegrului va împedeca orĭ ce actŭ susceptibilŭ d'a turbura pacea.

Rĕspunḍêndŭ la cererea de explicații a Porții în privința proiectelorŭ atribuite Muntenegrului contra Serbiei, prințulŭ Neculae a desmințitŭ într'unŭ modŭ formalŭ aceste sgomote. A asiguratŭ că nu va face nimicŭ fără voia Sultanului; că Muntenegru face pregătirĭ în contra Turciei, dér numai în prevederea unorŭ evenimente, că altminterĭ și Serbia face totŭ așa, concentrândŭ trupe chiar la graniță.

In fine prințulŭ crede că aceste șcirĭ suntŭ rĕspândite de agenții Austriei.

Cugetărĭ în ajunulŭ Crăciunului.

II.

La sfêrșitulŭ lui Decemvrie, 1886.

Pe tĕrêmulŭ bisericescŭ, ca și pe celŭ politicŭ, pe celŭ literarŭ, că și pe celŭ socialŭ clerulŭ nostru are sĕ fiă înainte mergĕtorŭ, consciențiosŭ, resolutŭ, luminatŭ, afabilŭ și desbrăcatŭ de orĭ-ce egoismŭ, căcĭ are sĕ păzéscă interesele vitale ale unui poporŭ de trei milióne. Concedŭ, ca dotațiunea modestă și starea materială necorĕspunḍĕtóre punŭ marĭ piedecĭ clerului nostru în înplinirea acestei misiunĭ sublime, dér nicĭ o isbêndă nu e posibilă fără jertfe și abnegațiune și realisarea unei idei mărețe nu numai odată a causatŭ martiriulŭ genitoriului sĕu. Prototipulŭ răbdărei și alŭ lăpădărei de sine, care a ḍisŭ: „Vulpile au visunii și pasĕrile ceriului cuiburĭ, ér Fiiulŭ omenesc nu are unde'și pleca capulŭ sĕu,“ milióneIe de pustnicĭ și martirĭ, carĭ cu atâta statorniciă au suferitŭ muncile cele mai grele, suntŭ totŭ atâtea esemple, ce au sĕ întăréscă inimile clerului în suportarea sacrificiilorŭ pentru fericirea poporului.

Dér chiar starea materială a multorŭ preoțĭ reformațĭ nu e nicĭdecum mai splendidă și totușĭ cu câtă energiă lucră aceia, când este vorba de înflorirea rassei maghiare. Dela episcopŭ și până la celŭ din urmă servitorŭ bisericescŭ se întrecŭ în zelŭ; nu-i vorbă de confesiune între preoții maghiarĭ, când se pune la ordinea ḍilei delicata cestiune națională. Cuvêntarea episcopului catolicŭ din Satu-mare se întregesce prin espunerile episcopului reformatŭ din Clușiu și refrenulŭ tuturorŭ este: apĕrarea, susținerea și întărirea rassei maghiare. — Décă așa va procede și preoțimea nóstră, poporulŭ va ajunge într'o stare mai bună spre folosulŭ sĕu propriu și spre întărirea patriei.

Este datorința clerului, de a cuprinde în activitatea sa pastorală omulŭ întregŭ intelectualŭ, moralŭ și materialŭ. Intelectualŭ, prin luminarea minței, combaterea superstițiunilorŭ etc.; moralŭ, prin combaterea scăderilorŭ și propunerea virtuților creștine; materialŭ, prin îndrumărĭ și sfaturĭ practice — intrețesute în cuvêntările amvonului — cu privire la îmbunătățirea economiei, la folosirea drepturilorŭ cetățenescĭ etc, carĭ îndrumărĭ pe lângă folósele, ce le aducŭ, dau cuvêntărilorŭ unŭ interesŭ specialŭ, ținŭ încordată atențiunea poporului și inalța véḍă preotului. Numai pe acéstă cale sĕ combate cu succesŭ rĕcéla poporului față cu biserica, ce din ḍi în ḍi se ivesce totŭ mai tare.

Sĕ trecemŭ acum érășĭ la cercetarea causelorŭ sĕrăciei de a doua și a treia mână, ce sguduie la starea materială a poporului nostru. Una dintre aceste e lipsa de destulŭ pămêntŭ lucrătorŭ. Deși legile asupra moștenirei statorindŭ principiulŭ de egală îndreptățire între frațĭ cuprindŭ disposițiunĭ juste și umane, totușĭ Românulŭ în vederea micei sale moșii părintescĭ ține încă morțișiu la obiceiulŭ vechiu, de a rĕscumpĕra drepturile surorilorŭ prin o mică ḍestre și mai curêndŭ se încurcă în procese fatale, decâtŭ sĕ cedeze ceva presentŭ din îndemnulŭ sĕu propriu. Dér chiar unde nu s'a înpărțitŭ moșia, îmulțindu-se consumatorii și mărindu-se lipsele, venitele nu corespundŭ, capitalulŭ mișcătorŭ se [illegible] și scăpătarea a începutŭ; de aci până la sĕrăciă apoi numai unŭ pasŭ mai este. Mulțĭ dintre plugarii noștri — spre lauda lorŭ fiă ḍisŭ — nu se întindŭ odată cu capulŭ la moșiă, ci mai bine se împrumută la privațĭ séu la casse publice. Acéstă împrejurare merită tótă lauda și nu se potŭ sfătui îndestulŭ plugarii noștri a ține morțișŭ la moșióra sa și a-o păstra cu scumpĕtate ca pe unŭ pemnŭ sântŭ ereḍitŭ dela părințĭ, carĭ le-au câștigat'o cu prețulŭ robotelorŭ de sute de anĭ.

Dér împrumutarea îșĭ are și ea partea umbrósă, mai cu sémă din vina împrumutatului. Poporulŭ nostru chiar până în ḍiua de aḍĭ se împrumută după obiceiulŭ vremilorŭ bune din bĕtrânĭ, fără ipotecă și fără obligațiune și nicĭodată nu se întêmplă, ca pretensiunea sĕ se tragă la îndoélă séu sĕ se nege. In timpurile mai încóce ca asigurare pentru capitalulŭ împrumutatŭ se pune câte o parcelă de pămêntŭ »zălogŭ“ până la óre care timpŭ. Acésta mergea bine, până ce zăceau și în scrinele Românilorŭ celorŭ cu stare capitale disponibile, neplătirea nu cășuna debitorelui multă durere de capŭ; de regulă se aplana afacerea prin o simplă vorbă, séu celŭ multŭ prin „adălmașŭ“, cu care omenea debitorele pe creditorŭ; ba adeseorĭ dărnicia creditorelui îndoia mĕsura, conveniau asupra altui terminŭ și petreceau bine și rĕmâneau pretinĭ și de aci încolo. Acésta se urma la tóte terminele ulterióre în restimpŭ de ḍecĭ de anĭ așa, încâtŭ până aḍĭ se află datorii contrase înainte cu 20—30 anĭ și nechitate.

Acele timpurĭ bune au trecutŭ; capitalele româneseĭ s'au împuținatŭ și sĕrăcimea este avisată la străinĭ séu la case publice. Ușurința modalității în regularea datoriei cu privire la prelungirea terminului de replătire au lăsatŭ urme desastruóse în firea poporului, care astăḍĭ se rĕsbună cumplitŭ, în *înclinarea de a se împrumuta* pentru orĭce bagatelŭ și în *neținerea terminului de replătire* a datoriilorŭ contrase. Cu străinulŭ însĕ nu e

de glumitŭ şi legile poliţelorŭ suntŭ riguróse. Terminulŭ replătirei sosesce; debitorele nu satisface obligaţiunei; „omenia« de odinióră nu mai are locŭ şi décă după prima provocare capĕtă prolungaţiune de 2—4 sĕptĕmânĭ are de lucru cu o inimă simţitóre şi generósă, căcĭ de rêndŭ, în procesele celorŭ favoriţĭ de judecătorii contra Românilorŭ esecuţiunile plouĕ îndată după espirarea de 8 ḑile.

Procese, esecuţiunĭ şi licitaţiunĭ suntŭ la ordinea ḑilei, lăsândŭ în urma lorŭ asemenea unui povoiu pustiire, vaete şi tânguirĭ amare. Cunoscŭ unŭ casŭ, în care suma de 2—4 fl. v. a. în restimpŭ de câţĭ-va anĭ a ajunsŭ suma enormă de peste 200 fl. v. a. şi o moşiă frumósă s'a licitatŭ. Prin asemenea anomalii apoi ajungŭ jidovii, câtŭ pe cale câtŭ fără cale, proprietarĭ marĭ de pe spatele Românului şi a nemeşului, éră despoiaţii iau lumea 'n capŭ.

Aceste suntŭ în trăsurĭ generale causele grijilorŭ, ce înveninéză bucuria multora la acéstă serbare şi ele suntŭ generale, căcĭ pĕtrundŭ tóte păturile societăţei dela săracŭ până la avutŭ, dela plugarŭ până la măestru, dela comerciante până la amploiatŭ, în susŭ prin tóte clasele proprie ḑise inteligente. Durerea unui membru în trupulŭ omului se sêmte în tóte părţile acestuia. Plugariulŭ, care sufere adĭ mai multŭ, este talpa ţĕrii — piciórele, care pórtă şi mânile, carĭ nutrescŭ corpulŭ — prin urmare nu-i mirare, că suferinţele lui se resimtŭ în cercurile cele mai estinse. Ce s'ar alege de unŭ trupŭ ciungŭ în mijloculŭ deşertului, aceea se alege de o naţiune, unde plugariulŭ a îmbrâncitŭ, unde e nimicitŭ trupesce şi moralicesce; ar perì şi s'ar stinge cu totulŭ.

Sĕ ne păzéscă Dumneḑeu de una ca acésta. Christosŭ s'a născutŭ şi a eliberatŭ nemulŭ omenescŭ din şerbitutea întunerecului, a corupţiunei şi a barbariei; cu ajutorulŭ dumneḑeescilorŭ lui învĕţăturĭ va scăpa şi poporulŭ nostru din situaţiunea precară, décă Românii cu carte şi cu inimă, cu totŭ adinsulŭ în unire şi conţelegere vorŭ lua în mânĭ opera măréţă a regenerărei lui pe tóte terenele vieţei sale.

«Aşia-ţĭ trebue Dómne; ai datŭ totŭ pămêntulŭ Domnilorŭ şi nu ţĭ-ai lăsatŭ atâta, câtŭ sĕ ţĭ ḑidéscă credincioşii tĕi casă«, a esclamatŭ odinióră unŭ prea veneratŭ archiereu alŭ nostru cu adêncă amărăciune; de atuncĭ împregiurările s'au schimbatŭ multŭ în spre bine; plângerile acele nu mai au locŭ. Sĕ sperămŭ, că în curêndŭ vomŭ isbuti a face sĕ înceteze în mare parte şi plângerile de adĭ.

Sciinţă, moralitate şi munca raţională: étă problemele măreţe, ce trebue neapĕratŭ deslegate, spre a puté ajunge la acestŭ resultatŭ. Elŭ va fi cu atâtŭ mai îmbucurătorŭ, cu câtŭ poporulŭ nostru e din fire dreptŭ, isteţŭ şi îndĕmânaticŭ.

Décă preoţii, carĭ se află în atingere nemijlocită cu poporulŭ, îşĭ împlinescŭ cu sânţeniă datorinţa lorŭ, poporulŭ va progresa. Imbrăţişarea mai multorŭ ramurĭ de subsistinţă, precum măestriile etc.; introducerea înoirilorŭ corĕspunḑĕtóre fiăcărui ţinutŭ în economiă; nobilitarea vitelorŭ de casă, prăsirea albinelorŭ, nobilitarea pomilorŭ, cruţarea pădurilorŭ, ţinerea în rêndŭ bunŭ a drumurilorŭ de câmpŭ, esterminarea rovinilorŭ prin canale etc., étă totŭ atâtea mijlóce pentru înavuţirea poporului nostru.

Décă învĕţătorii noştri cu consciinţă îşĭ împlinescŭ misiunea, generaţiunea viitóre va sci ceti, scrie şi calcula şi nu va fi întrecută de alte neamurĭ.

Cu privire la moralitatea poporului nostru, ea nu este nicĭdecum mai inferióră moralităţii conlocuitorilorŭ noştri, deşi unele scăderĭ ar trebui delăturate. Beutura spirtuóselorŭ atacă punga şi sănĕtatea, şi în dimensiunĭ mai marĭ: onórea şi viéţa. Superstiţiunile, rĕmăşiţe dela străbunĭ, nu mai au locŭ în seclulŭ luminilorŭ. Concubinatele de o parte taiă adêncŭ în simţulŭ religiosŭ, de altă parte destrămândŭ legătura căsătoriei lovescŭ în inima societăţei şi profanéză taina căsătoriei. Acéstă scădere e mai lăţită în părţile banatice; Transilvania e mai scutită şi asemenĭ convieţuirĭ se ivescŭ mai multŭ la ţiganiĭ vagabunḑĭ. Autorităţile bisericescĭ de amêndouĕ confesiunile au începutŭ prigonirea concubinatelorŭ şi restrîngerea lorŭ e posibilă, décă ordinariatele nu vorŭ lăsa nimicŭ din energia momentului primŭ şi preoţii cu protopopii vorŭ procede câtŭ de aspru contra lorŭ. O scădere mare e servilismulŭ, lipsă de caracterŭ neînduplecatŭ, o urmare firéscă a servituţii de sute de anĭ; elŭ devine chiarŭ unŭ blăstĕmŭ, când se ivesce în cestiunĭ de vitalitate pentru naţiune. Acéstă bólă detestabilă, care róde ca unŭ vierme neadormitŭ la sînulŭ naţiunei trebue strivită până ce încă este timpŭ. unŭ blastemŭ, când se ivesce în cestiunĭ de vitalitate pentru un corpŭ moralŭ întregŭ. Şi pre acestŭ terenŭ îlŭ aflămŭ câteodată chiar la persóne de o reputaţiune frumósă.

Deórece acestŭ rĕu contagiosŭ provine mai cu sémă din starea isolată, în care se află individii singuraticĭ, numai unirea póte sĕ-lŭ combată cu succesulŭ doritŭ şi sĕ-lŭ delăture treptatŭ. Unirea, acea putere magică, ce a făcutŭ şi face minunĭ în viéţa popórelorŭ şi a datŭ nascere tuturorŭ operelorŭ măreţe. Asociaţiunile au avêntatŭ popórele moderne la acea cultură înaltă, ce întunecă cu desĕvêrşire pe aceea a vécurilorŭ trecute; aceste creaţiunĭ ale vécului nostru au născutŭ pe tóte terenele vieţii popórelorŭ stărĭ până acum neajunse. Prin concentrarea şi asociarea puterilorŭ vomŭ puté regenera nemulŭ nostru, luminându-i mintea prin învĕţătură, încălḑindu i inima prin moralitate, îmbunătăţindu-i starea materială prin îndemnare la muncă raţională şi prin delăturarea scăderilorŭ, ce l'au impiedecatŭ până acumŭ în calea progresului; prin unire se potŭ validita cu rigóre în folosulŭ nostru politicŭ celŭ puţinŭ drepturile cetăţenescĭ, de carĭ până acum nu s'a folositŭ poporulŭ nostru séu de locŭ séu în mĕsură de totŭ mică. Décă Românii cu carte — preoţĭ şi mirenĭ — îşĭ vorŭ împlini cu scumpătate acéstă misiune sântă, ḑiua nascerei Mântuitoriului nu va mai fi serbată cu tânguirĭ şi plângerĭ; laudele de prea mărire nu vorŭ mai întâmpina feţe posomorîte, ci feţe vesele şi strălucitóre, ceea ce o doresce tótă suflarea românéscă spre binele naţiunei sale şi spre întărirea şi prosperarea patriei sale. *u.*

SCIRILE ḐILEI.

Ni se scrie din ţinutulŭ *Deşiului*: „In ḑilele acestea fiindŭ mărturiă în Deşiu, unde m'am dusŭ pentru nisce afacerĭ private, am auḑitŭ multe noutăţĭ dela comitatŭ. Intre altele se vorbea de succesorulŭ fostului canonicŭ din Gherla, Gulovich. Mulţĭ fiindŭ, multe combinaţii se făcură. Nimenea nu va fi canonicŭ înaintea protopopului „Bene Sandor« din Mintiulŭ Gherlei," ḑicea unulŭ. »Şi pentru ce?« fu întrebatŭ. »Pentru că a fostŭ totdéuna celŭ mai harnicŭ şi mai ‚bizonyos' corteşŭ alŭ celorŭ dela cârmă la totŭ felulŭ de alegerĭ, pentru că e prietinŭ cu »măria sa' Banffy, în sfêrşitŭ pentru că necum sĕ prenumere şi sĕ citéscă vre o fóiă românéscă, dér nicĭ în cinste nu'i trebue sĕ'i vină la adresa d-sale nicĭ una. Şi apoi d-lŭ »Bene Sandor" nu vrea sĕ i se peteze numele tocmai acuma, când are cele mai bune prospecte a fi canonicŭ la Gherla.« Nu'i vorbă, numai d-sa póte fi urmaşulŭ ‚vrednicŭ alŭ unui maghiaronŭ ca Rusulŭ Gulovich, de cumva suntŭ adevĕrate cele ce se vorbescŭ de ›gurile rele.« — Semnŭ alŭ timpului!

—x—

Se crede, că *negocierile* pentru încheiarea *convenţiei comerciale* între Austro-Ungaria şi România s'au începutŭ în Viena, unde se află d. Sturdza cu ceilalţĭ comisarĭ românĭ.

—x—

Maiestatea Sa monarhulŭ nostru a decoratŭ pe judele dela tabla reg. din Têrgu-Mureşului, *Antoniu Stoica*, pentru serviciile aduse pe tĕrîmulŭ justiţiei, cu ordinulŭ corónei de ferŭ.

—x—

„Ellenzék" aduce scirea, că s'a datŭ ordinŭ ca în timpŭ de trei ḑile *sĕ se mobiliseze armata de liniă şi honveḑimea;* s'a mai ordonatŭ pe cale telegrafică tuturorŭ căilorŭ ferate sĕ facă îndată pregătirile de lipsă. — Nu cumva acestŭ ordinŭ l'a datŭ consiliulŭ de rĕsboiu alŭ „Kulturegyletului" pentru mobilisarea Kulturegyletiştilorŭ? De va fi aşa, atuncĭ mare vĕrsare de . . . vinŭ are se fiă.

—0—

Din *Maramureşŭ* ni se scrie: „Capelanulŭ docente din Săcelŭ, *George Petrovanŭ*, clericŭ absolutŭ de Gherla, şĭ a schimbatŭ de sine numele în ‚Petrovay". Halalŭ de creştinii din Săcelŭ cu asemenea dascălŭ-popă. Dér óre cei din Gherla n'au scire, că în seminarulŭ de acolo n'a învĕţatŭ nicĭ unŭ „Petrovay," ci unŭ Petrovanŭ? Şi décă sciu, cum suferŭ sĕ se batjocuréscă prescura românéscă? Orĭ nu se petrecŭ lucrurĭ curate la Gherla?' — Incă unŭ semnŭ alŭ timpului!

—x—

Dela 1 Ianuariu n. 1887 începêndŭ, în staţiunea *Braşovŭ* se dau bilete cl. II. şi III. până la Sibiiu, turŭ şi returŭ, precum şi viceversa cu preţulŭ de: 14 fl. 70 cr. cl. II., 10 fl. 60 cr. cl. III.

—x—

Cetăţenii gr. cat. ai opidului *Teuşŭ* invită pe onor. publicŭ la *petrecerea socială*, ce se va arangia Dumineca în 9 Ianuariu 1887 în sala d-lui S. Löve din acelŭ opidŭ. Petrecerei va premerge o *producţiune literară*. Folosulŭ e destinatŭ pentru scóla de fetiţe de acolo. Preţulŭ intrărei: pentru persónă 60 cr., pentru familiă 1 fl. 20 cr. Inceputulŭ la 7 óre séra. Oferte mărinimóse se primescŭ cu mulţămită şi suntŭ a se adresa la d-lŭ Stefanŭ Crişanŭ înv. şi se vorŭ chita pe cale ḑiaristică. — *Comitetulŭ arangiatorŭ.*

—x—

Comunei *Mihăilenĭ* din comitatulŭ *Têrnavei marĭ* i s'a datŭ voiă de ministerulŭ agriculturei, industriei şi comerţului sĕ ţină douĕ têrgurĭ anuale regulate, şi anume în a doua Lunĭ din Mai şi în a doua Lunĭ după 29 Septemvre n. (St. Mihaiu n.)

—x—

Ministrulŭ de rĕsboiu românŭ a primitŭ, în urma cererei sale, modelurile de cartuşe din tóte statele Europei. Este vorba a se introduce órecarĭ modificărĭ în fabricarea cartuşelorŭ armatei române, ḑice „Naţiunea."

—x—

Cetimŭ în „Voinţa Naţională": „Amŭ vorbitŭ în mai multe rêndurĭ de dr. Assaky. Cetimŭ acum în ḑiarele streine că, afară de decernerea premiului Amussatŭ, datŭ de Academia de medicină, la 27 Decemvre curentŭ, Academia de sciinţe a votatŭ menţiune onorabilă d-lui Assaky pentru experienţele sale relative la su-

FOILETONU.

Românii Macęḑonenĭ.

(Urmare şi fine.)

II.

Lipsca, 30 Decemvre 1886.

Titlulŭ discursului alŭ doilea e: „*Limba şi cântecul poporalŭ*« la Ţînţarĭ.

D-lŭ Weigand, vorbindŭ despre »şcólă", amintesce, că în cele mai multe ţinuturĭ, locuite de Românĭ, dincóce de graniţa grecéscă, suntŭ şcolĭ, în carĭ învĕţătorĭ veniţĭ din România învéţă pe copii în limba românéscă (daco-românéscă), ceea ce le vine cu atâtŭ mai uşorŭ, cu câtŭ copii Ţînţarilorŭ într'unŭ anŭ vorbescŭ perfectŭ acestŭ idiomŭ. Ca deosebitŭ propagatorŭ alŭ limbei române numesce dênsulŭ pe Apostolŭ Mărgăritŭ, care pentru zelulŭ desvoltatŭ spre a deştepta în Ţînţarĭ sentimentulŭ naţionalŭ, şĭ-a atrasŭ ura preoţimei greceşcĭ. E sciutŭ, cum acestŭ bravŭ Românŭ a fostŭ gróznicŭ bătutŭ de Grecĭ într'unŭ rêndŭ, încâtŭ a trebuitŭ sĕ zacă în patŭ bolnavŭ mai multŭ timpŭ. Faptulŭ se povestesce prin tóte cafenelele grecescĭ.

Trecêndŭ la »limbă", d-lŭ Weigand observă, că ea difere încâtva prin diferitele locurĭ. Intr'unŭ felŭ se vorbesce d. e. în Vlaholivadon, şi puţinŭ deosebitŭ în Monastirŭ (Bitolia) séu în altŭ oraşŭ. Ce privesce originea oraşului Vlaholivadon, d-lŭ Weigand istorisesce următórea tradiţiune, care lămuresce multŭ adevĕrulŭ istoricŭ: Unŭ calŭ, tractatŭ rĕu de stăpênulŭ sĕu, fuge într'o pădure. Stăpênulŭ face după unŭ anŭ o călĕtoriă, se rétăcesce prin pădure şi ḑăresce aprópe de unŭ isvorŭ limpede ca cristalulŭ o iapă cu mânzulŭ ei. Elŭ recunósce calulŭ sĕu, se strămută în acestŭ locŭ cu locuinţa, fiindŭ că îi plăcea fórte multŭ. Incetulŭ cu încetulŭ îi urmară şi alte familii, aşa că cu timpulŭ se făcu unŭ oraşŭ.

In legătură cu acéstă tradiţiune aduce d-lŭ Weigandŭ următórele fapte istorice: Inainte cu 400 de anĭ, dér nu multŭ după năvălirea Turcilorŭ, s'a retrasŭ majoritatea locuitorilorŭ din 16 sate pe acelŭ munte şi întemeiară Vlaholivadhonulŭ de adĭ, spre a fi mai sigurĭ de hoţiile Turcilorŭ.

La începutulŭ seculului nostru avea Vlaholivadonulŭ 8—9000 de locuitorĭ. Pe la 1820, pe timpulŭ rĕsbóelorŭ de eliberare, cei mai mulţĭ avêndŭ a suferì prea multe, au fugitŭ la Salonicŭ, unde se află multe colonii române. Adĭ are Vlaholivadonulŭ 3000 de locuitorĭ numai, e reşedinţa episcopului de Petra şi a 8 preoţĭ. Dialectulŭ, ce se vorbesce aicĭ, e aprópe în periculŭ de a perì.

In legătură cu o poesiă populară*) d-lŭ Weigand a esplicatŭ relaţiunile limbei Macedo-Românilorŭ cu aceea a Daco-Românilorŭ şi cu limba latină. Totodată a mai cetitŭ câteva cântece populare din oraşulŭ amintitŭ, din Samarina, Vlachoclisurŭ, în traducere nemţéscă. Cuprinsulŭ lorŭ tractéză despre iubire şi întristare, cântă pe eroii, luptele lorŭ etc. Étă şi poesia în limba nóstră românéscă:

Elŭ (feciorulŭ): Fată, ce mamă te a născutŭ de eştĭ aşa frumósă, albă ca de lapte?

Ea (fata): O potârniche a fostŭ mama mea şi tatălŭ meu o priveghetóre; când m'au născutŭ pe mine, au mâncatŭ mărgăritare.

Elŭ: Mama ta, fată, care te-a născutŭ, a avutŭ unŭ trupŭ de aurŭ. Fată, ḑi-i mamei tale, ca sĕ mai nască încă una atâtŭ de frumósă, ca sĕ se aprindă şi altulŭ în inima sa de dragoste, cum ne-amŭ aprinsŭ noi, Eu şi Tu'.

Frumosŭ e şi următorulŭ cântecŭ despre unŭ voinicŭ căḑutŭ pe câmpulŭ de luptă:

„Hei, flăcăi, bărbaţĭ din Cosani, de dincolo de rîu (Bistriţa), décă veniţĭ în Castoria, marele locŭ, trămiteţĭ unŭ pietrarŭ, dér trebue sĕ fiă fórte dibaciu, ca sĕ lucre marmura şi sĕ-mĭ pregătéscă unŭ monumentŭ mare. Atuncĭ voiu sta eu dreptŭ, ca sĕ mĕ uitŭ în giurŭ de mine şi sĕ luptŭ, ca sĕ vĕdŭ, şi sĕ luptŭ, şi sĕ mĕ plecŭ şi sĕ mĕ apĕrŭ. Mergeţĭ şi spuneţĭ mamei mele, că eu

*) Textulŭ în traducere mai josŭ.

tura nervilorŭ la distanţă. In acelaşŭ timpŭ vedemŭ că Facultatea de medicină dela Lille a însărcinatŭ pe d. Baudry, profesorŭ, şi Assaky, agregatŭ, de a o representa la reuniunea anuală a delegaţilorŭ facultăţilorŭ de medicină. Trebue sĕ ne simţimŭ fericiţĭ de a recunósce marele merite şi a felicita pe ilustrulŭ nostru compatriotŭ.‘

—x—

Peste câteva dile se aşteptă în *Bucurescĭ* unŭ transportŭ de 50 tunurĭ Krupp, comandate de ministerulŭ românŭ de rĕsboiu. Se scie că dela 1 Aprilie viitorŭ artileria română va fi mărită din nou, dice „Rĕsboiulŭ“.

—x—

„Românulŭ‘ dice, că la manutanţa armatei în Bucurescĭ se confecţionéză marĭ cantităţĭ de pesmeţĭ pentru casulŭ unui rĕsboiu. D. căpitanŭ Dimancea va pleca pentru Stiria, în Austria, spre a fabrica revolverulŭ inventatŭ de d-sa. Cu acestŭ revolverŭ se va arma deocamdată numai artileria română.

Manifestaţiunile Grăniţerilorŭ.

Adresa Grăniţerilor din cercul Rodnei.

(Urmarea subscrierilorŭ la adresa de aderare şi recunoscinţă către d-nii Dănilă Lica şi Gavrilă Manŭ.)

Grăniţerii din comuna Maierŭ: Ioanŭ C. Avramŭ, Vasile Motofelea, Vlasa Avramŭ. Ioanŭ Popŭ Bosca, Andrei Istrate, Oprea Zuzan, Iuonŭ D. Avramŭ, Toma Avram, Mihai Moroşanŭ, Ionŭ Bavna, Kosma Bazga, Domide Motofelea, Anchidim Irini, Filipŭ Sângeorgean, Sidorŭ Flămându, Grigore Bolfă, Sidorŭ Puiulŭ, Mihaiu Bitia, Dionisa Candalle, Grigore Magdalină. (prin D. Candalle). Anchedinu Partene, Tănase Sidorŭ. Grigore Andronesi, Cosma Varvarì, Ioanŭ Vraneu, Toma Bumbu, Zaharie Hodorógă, Iovulŭ Bosca, Todorŭ Corutiu, Pantilimonŭ Popp, Login Coruţiu, Alexandru Lorinţiu, Paramonŭ Hoza, Afrimŭ Mogovanŭ. Iosef Lazaróia, Lazarŭ Sidorŭ, Mihaiu Popŭ, Andreiu Dubalariu, Vonifatu Hoza, Iacobŭ Tioncanŭ, Artene Berendia, Terente Rebrişoreanŭ, Saviru Urece, Scridonŭ Juca, Dumitru Deacŭ, Pantelemonŭ Lorintin, Dionisiu Berendia, Trofimŭ Raţiu, Samoila Hodorógă, Alecsandru Popŭ, Zaharie Andronesi, Simionŭ Ciapa, Ştefanŭ Lonrintiu, Maximŭ Vraneu, Domide Varvarı, Ionŭ M. Raţiu. Iulianŭ Lorintiu, Isacŭ Tioncanŭ, Simionŭ Sângeorzanŭ, Vasile Bróscă, Ionŭ Dumitru, Vasile Grigoroşioiu, Vasile Berendia, Maria Urece, Trofimŭ Hodorógă, Ionŭ Cârcee. Nicolai Macavei, Vasile Hangia, Macsimŭ Motofelia, Clementŭ Bolfa, Ionŭ Adausu, Simionŭ Rauca, Steofir Motofelea, Domide Hodóga, Terente Bumbulŭ, Iosefŭ Rauca, Scridonŭ Scridonetiu, Leon Juca (prin Mihaiŭ Bitia) Iacobŭ Popŭ, Ioachimŭ Cărbune, Filipŭ Motofelea, Basiliu Popŭ, Popŭ Filimonŭ, Vonifatŭ Bumbulŭ, Emanoilŭ Issipŭ, Condrate Boka, Ioanŭ Popŭ Buia. Ilie Kobzaţŭ, Filipŭ Hodorógă, Tóderŭ Găluşcă, Florea Sidorŭ, Mihaiŭ Sângiorganŭ, Simionŭ Boşca, Stefanŭ Sidorŭ, Cornila Candale, Zachimŭ Găluşcă, Ionŭ Scridonŭ Hadarenŭ, Pantelemonŭ Murăşianu, Trofimŭ Bolfă, Iacobŭ Barna, Gavrilă Lazaróia, Iuonŭ Ciróie, Ilisie Strimbulŭ, Aftone Croitorŭ, Mihailă Candale, Pantelemonŭ Candale, Gavrilă Rebrişoreanŭ, Casianŭ Murăşianu, Silvestru Negrusieriu, Ilisie Hodorógă, Mărtianŭ Vraneu, Clementŭ Andronesi, Loginŭ Mateiŭ, Gerasimŭ Flămîndu, Zaharie Ometitia, Vasile Hadareu. Maximŭ Ranca, Cosma Hangea, Filipŭ Urece, Arsente Candale, T. Urece, Loginŭ Cărbune, Iuonŭ Popicca, Davidŭ Ciapa, Procope Hoza (prin Mihaiŭ Bitia); Ciforŭ Rebrişoranŭ. Todorŭ Rebrişoranŭ, Loginŭ Candale, Mafteiu Berendia, Trofimŭ Groza, Tanase Groza, Iuonŭ Hangea, Gavrilă Murăşanŭ, Gavrilă Bolfa, Grigore Bolfa, Grigore Buia, Cosma Boca, Irimie Vasilca, Vasile Oticŭ, Avacomŭ Bobu, Arsente Voniciacu, Iuonŭ Croitorŭ, Iuonŭ Buia, Vasile Buia, Sidorŭ Borşiŭ, Sidorŭ Hangea, Iacobŭ Sângeorgianŭ, Terente Ţircomanŭ, Terente Păţitulŭ, Onisimŭ Urece, Gavrilă Cârcee, Necita Sângeorgian, Pavelŭ Ciroie, Samoilă Ciroie (prin Mihaiŭ Bitia.)

(Subscrierile vorŭ urma.)

Atentatul contra d-lui Brătianu.

(Continuarea şedinţei dela 18 Decemvre.)

Interogatorulŭ martorilvrŭ acusărei.

Stefănescu Dumitru, lucrătorŭ la Dobriceanu din Bucurescĭ, cunósce pe toţĭ acusaţii. Intr'o di s'a întêlnitŭ cu Stoica la berărie şi s'a bucuratŭ. A doua di ér l'a întêlnitŭ şi ia părutŭ cam schimbatŭ de cum ilŭ scia.

Comanŭ Teodorescu, fostŭ băiatŭ în prăvălia lui Iulianŭ Oprescu, cunósce pe Stoica Alexandrescu, care a venitŭ în prăvălie şi era puţinŭ turburatŭ la faţă. Iosifŭ Oroveanu venea în prăvălie ca muşteriu, şi înainte cu trei dile a venitŭ ca sĕ ia nisce sacĭ.

Mihalache Rabowsky cunósce pe Stoica şi pe Protopopescu. Scie că Stoica a luatŭ o dulceaţă la Oprescu şi că era supĕratŭ şi turburatŭ.

Iulianŭ Oprescu, comerciantŭ, cunósce şi pe Iosifŭ Oroveanu şi pe Stoica. Cunósce şi pe d. Robescu ca muşteriu bunŭ. Orovenii au fostŭ la dênsulŭ cu câteva dile mai nainte pentru nisce sacĭ. In cestia poliţelorŭ, dice că Orovénu nu s'a presentatŭ în numele lui Stoica, ci în numele lui Protopopescu.

Măiţă Nichita dice că acum vr'o cincĭ lunĭ a vĕdutŭ de afară de Iosifŭ Oroveanu întrândŭ la Stoica Alexandrescu — La cererea d-lui Lahovari, se citesce depositia acestui martorŭ făcută la judele de instrucţiune, unde dice că l'a vĕdutŭ din prăvălie. Cetindu-se, se constată că martorulŭ spune neadevĕrurĭ. — D-nulŭ Procurorŭ dice d-lui Preşedinte că pentru ce dă voe apĕrărei sĕ comenteze deposiţiile martorilorŭ. — D-nulŭ N. Ionescu dice că legea dă dreptulŭ ca sĕ se constate când martorii suntŭ mincinoşĭ şi sĕ se aresteze pe dată şi chiarŭ în interesulŭ adevĕrului sĕ se facă martorilorŭ întrebărĭ. — D-nulŭ Cantili dice sĕ nu se facă întrebărĭ multe, căcĭ se zăpăcesce martorulŭ. — D-nulŭ Petre Grădişteanu protestéză şi dice că de ce óre tocmai cu martorulŭ acesta se ridică asemenea incidente, cere prin urmare, sĕ se lase tótă libertatea întrebărilorŭ. — D-nulŭ G. Vernescu dice că acestŭ martorŭ, care îşĭ aduce aminte de câte orĭ a intratŭ Oroveanu la Stoica, şi-a uitatŭ cu cine vorbesce; elŭ (martorulŭ), în totŭ timpulŭ acela, sĕ fiă întrebatŭ mai pe largŭ şi d-nulŭ procurorŭ sĕ nu mai facă şicane. — Martorulŭ a fostŭ gardistŭ poliţienescŭ, apoi calfă de bărbierŭ. Când a plecatŭ în Bucurescĭ n'a avutŭ nicĭ unŭ banŭ, aşa că s'a împrumutatŭ dela stăpânu-sĕu cu 4 lei, ér acum e stăpânŭ de bărbierie.

Ghiţă Dinescu, agentŭ de urmărire, dice că a vĕdutŭ pe Iosifŭ Oroveanu stândŭ în prăvălie la Stoica cu două sĕptĕmânĭ înainte de atentatŭ. Martorulŭ a fostŭ destituitŭ din funcţiune de Iosifŭ Oroveanu pe când era primarŭ. — Stoica fiindŭ întrebatŭ, dice că Oroveanu numai odată a fostŭ la dênsulŭ şi atuncĭ n'a statŭ în prăvălie, ci a intratŭ în odaie şi a eşitŭ pe din dosŭ.

Gh. Christescu, subcomisarŭ, dice că înainte de atentatŭ cu două sĕptĕmânĭ a vĕdutŭ pe Iosifŭ Oroveanu vorbindŭ cu Stoica în uşa prăvăliei. Stoica a disŭ către martorulŭ, că au vorbitŭ de negoţŭ. Martorulŭ mergea la Stoica şi dormea acolo de multe orĭ, fiindŭ şi în daraverĭ de banĭ cu Stoica.

Herş Toboş, misitŭ (samsarŭ), cunósce pe toţĭ acusaţii. Dice că a vĕdutŭ pe Stoica salutândŭ pe Orovenĭ. Pe Pompilie Stănescu nu l'a vĕdutŭ la Stoica. Spuse că a vĕdutŭ acum patru lunĭ, apoi că acum trei lunĭ (când Oroveanu nu era în ţéră) pe I. Oroveanu întrândŭ la Stoica. Martorulŭ face misitie cu... de tóte.

Costică Dragoşŭ, funcţionarŭ la curtea de apelŭ din Galaţĭ. A făcutŭ cunoscinţă în R.-Săratŭ cu Stoica şi i-a fostŭ bunŭ prietenŭ, ba chiar se împrumuta cu banĭ dela elŭ. După o întrunire a vĕdutŭ pe Stoica vorbindŭ rĕu de guvernŭ şi dicêndŭ că tóte relele suntŭ din causa guvernului. Pe Muscalu 'l ţinea de omŭ stricatŭ şi-lŭ vedea bĕndŭ fără sĕ'lŭ védă plătindŭ vre unŭ banŭ lui Stoica. N'a vĕdutŭ pe Pompilie Stănescu decâtŭ de 2 orĭ la Stoica. Pe Iosifŭ Oroveanu l'a vĕdutŭ la o întrunire la Bagdatŭ în grădină, dér pe Stoica nu l'a vĕdutŭ acolo. Pe Pompilie Stănescu nu l'a vĕdutŭ pe din dosŭ la Stoica nicĭ odată. Stoica cetea mereu diare.

Şedinţa se suspendă la 12 óre din nópte.

Şedinţa dela 19 Decemvre.

Radu Petraşcu, de 12 anĭ, fostŭ băiatŭ în prăvălie la Stoica Alexandrescu, e consideratŭ numai ca informatorŭ. A audịtŭ pe Stoica dicêndŭ, că de s'ar găsi cineva sĕ omóre pe d. Brătianu, pentru că a pusŭ dărĭ pe ţéră. Inainte de a pleca Stoica la Bucurescĭ, s'a dusŭ la Gh. Protopopescu sĕ cheme unŭ băiatŭ ca sĕ stea în prăvălie, Protopopescu n'a venitŭ pe la Stoica. In lipsa acestuia, a venitŭ, precumŭ i se pare, Iordache Tănăsescu în prăvălie de 'şĭ-a aprinsŭ ţigara. Stoica cetea diarele „România“, »Resboiulŭ,“ »Epoca« şi „Universulŭ“ şi dicea că o sĕ cadă d. Brătianu, ca sĕ vină Stoica Alexandrescu. Pe Orovenii nu'i cunósce, nu i-a vĕdutŭ niciodată la Stoica. I se pare că pe Protopopescu l'a vĕdutŭ numai trecêndŭ prin prăvălie. Stoica bea şi vinŭ şi rachiu. Intrebatŭ fiindŭ, décă Stoica era veselŭ orĭ tristŭ, băiatulŭ spune că era şi aşa şi aşa.

Petrache Ionescu, băiatŭ în prăvălia lui Protopopescu, spune că Orovenii nu veneau în prăvălie la Stoica, ci numai la Protopopescu. Elŭ este băiatulŭ care a fostŭ chematŭ de Radu Petraşcu, ca sĕ stea în prăvălie la Stoica, în lipsa acestuia. Protopopescn n'a fostŭ pe la Stoica. Acesta nu era schimbatŭ, ci ca totdéuna. De crimă a aflatŭ când s'a făcutŭ perchisiţie.

Mateiu Niculescu, teşghetarulŭ prăvăliei lui Protopopescu, dice că stăpânu-sĕu n'a sciutŭ unde se duce Stoica şi nicĭ nu s'a dusŭ la Stoica. Oroveanu venea pe la Protopopescu, cu care era pretinŭ. Stoica venea rarŭ de totŭ. Stoica nu s'a întêlnitŭ niciodată cu Oroveanu în prăvălie la Protopopescu.

Petrache Davidŭ, cismarŭ, spune că Muscalu i-a disŭ odată, la scăldatŭ, că dênsulŭ (Muscalu) are unŭ pretinŭ, care o sĕ omóre pe unŭ boerŭ mare dela Bucurescĭ, dându'i o hârtie, şi că elŭ, Muscalu, are sĕ mérgă cu Stoica ca sĕ lŭ buzunărésca. Muscalu n'a spusŭ cine e acelŭ pretinŭ, care a disŭ că o face din capulŭ lui, ne'nvĕţatŭ de nimenĭ. Când s'a întorsŭ Muscalu din Bucurescĭ, i-a spusŭ că a buzunăritŭ pe pretinŭ şi l'a lăsatŭ în Bucurescĭ. Când s'a auditŭ de crimă, tótă lumea din Rimnicŭ dicea că Alexandrescu a făcut'o din capulŭ lui, fiindŭ că-lŭ scia că e zănaticŭ şi că a datŭ falimentŭ, dicêndŭ Stoica că d. Brătianu e de vină. Nu era Stoica în tóte minţile lui.

(Va urma).

Ultime scirĭ.

Cracovia, 3 Ianuariu. — In dilele din urmă unŭ însemnatŭ numĕrŭ de trupe rusescĭ au înaintatŭ spre graniţa prusiană şi s'au întăritŭ garnisónele rusescĭ din Bendzin.

—0—

O mişcare de trupe rusescĭ se observă spre graniţa Bucovinei şi a Poloniei. Se concentréză mai alesŭ mase marĭ de cavalerie, se facŭ tabere şi s'adună deposite colosale de furniturĭ şi provisii.

DIVERSE.

Mortŭ de fóme. — Se raportéză »Nouei Reviste“, că poliţia din Iaşĭ a găsitŭ pe unŭ cerşitorŭ, care se indeletnicea şi cu tăiatulŭ lemnelorŭ, mortŭ în locuinţa sa din despărţirea V. Iaşĭ. Din constatările medicale s'a doveditŭ, că elŭ a muritŭ de fóme. Şi cu tóte acestea se dice că s'au găsitŭ în casa lui 2,500 francĭ!

Haremulŭ împĕratului Chinei. — Intre primulŭ eunucŭ Li-Lin Ting şi între mandarinulŭ-vistierŭ esista de mai multŭ timpŭ o violentă rivalitate. Dér împĕrătésa-mamă luà parte eunucului şi mandarinulŭ trebuì sĕ cedeze. Acestŭ evenimentŭ face acum în Peking mare sensaţiune, mai alesŭ între cei cincĭ mii de eunucĭ, carĭ trăescŭ în palatŭ. Acestŭ numĕrŭ nu e nicĭ decum esageratŭ, deórece tóte funcţiunile la curte suntŭ încredinţate eunucilorŭ, şi cu deosebire, lucru naturalŭ, paza haremului imperialŭ. Numĕrulŭ femeilorŭ „legale« ale împĕratului Chinei este, după prescrierile rituale, de şepte; din contră numĕrulŭ femeilorŭ „nelegale« e nemărginitŭ. De aci marea mulţime de eunucĭ ce au îndatorirea a servi pe princesele care tóte stau sub supravegherea împĕrătesei. Căcĭ ea alege pe tinerile frumóse ce suntŭ destinate pentru haremŭ. Totŭ la trei anĭ se reînoesce personalulŭ aceluia. Fetele suntŭ cea mai mare parte fiice d'ale oficerilorŭ manciuricĭ, carĭ folosescŭ onórea, d'a şci pe ficele lorŭ cele mai frumóse primite ca dame ale haremului imperialŭ, ca unŭ mijlocŭ d'a se ridica şi înainta. Aceste tinere fete „debuteză‘ deja în etate de 14 anĭ şi rĕmânŭ în haremŭ până la etatea de 25 anĭ. Décă ele în timpulŭ acesta au dăruitŭ pe împĕratulŭ cu unŭ copilŭ, atuncĭ ele devinŭ de dreptŭ »fete de sânge nobilŭ« şi rĕmânŭ legate de sórtea copilului lorŭ, căcĭ acesta ca băiatŭ póte deveni »fiu alŭ cerului,‘ adecă împĕratŭ şi stăpânitorŭ a dece mii de provincii. Din contră, décă fata până la 25 anĭ ai etăţii n'a contribuitŭ cu nimicŭ la înmulţirea casei imperiale, atuncĭ dama haremului se întórce îndĕrĕtŭ în casa părinţilorŭ ei şi se mărită după unŭ mandarinŭ din împrejurimea oraşului ei părintescŭ. »Ex-concubina nelegală a împĕratului“ se bucură cu tóte astea în patria ei de distinsă onóre, deórece ea a fostŭ distinsă la curtea din Peking anĭ de dile cu favórea stăpânitorului imperiului cerescŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

m'am însuratŭ; ca sócră mĭ-am luatŭ plăcile de ardesie şi pămêntulŭ negru ca femeie«.

Dintre esplicările filologice ale d-lui Weigand amintescŭ următórea: Ţinţarul din Vlaholivadon dice la „frumosŭ“ »*psat*“. D-lŭ Weigand ilŭ deduce acestŭ cuvêntŭ din formosus celŭ latinescŭ înşirândŭ următórele stadii de trecere: latinesce: *formosus;* daco românŭ: *frumosŭ*; grupulŭ de Nordŭ: *muşat;* Samarina: *meşat*; Vlaholivadon: *inpsat*, *psat*.

Cântecele din acestŭ oraşŭ din urmă nu ritmează, cele din alte părţĭ au unŭ ritmŭ necorectŭ. Versurile constau cu deosebire din iambĭ şi trochei, mai rarŭ din dactilĭ.

Intrebatŭ fiindŭ d-nulŭ Weigand, cum a adunatŭ cântecele, a rĕspunsŭ, că le are dela o femeie bĕtrână, feciorii şi fetele sciu numai începutulŭ. Discusiunea se încheiă cu unele analogii dintre limba Ţinţarilorŭ şi alte limbĭ romanice.

*

Din cele espuse credŭ, că fiăcare s'a convinsŭ despre zelulŭ, ce l'a desvoltatŭ d-lŭ Weigand în studiulŭ sĕu asupra Românilorŭ macedonenĭ. Interesulŭ, cu care l'au ascultatŭ cei de faţă, m'a umplutŭ de bucurie. Preşedintele societăţii s'a esprimatŭ, că deşi pĕn'acum s'a interesatŭ de limba românéscă, dér în urma discursurilorŭ d-lui Weigand se va interesa cu multŭ mai multŭ. 'I se cuvine deci d-lui Weigand deosebită recunoscinţă pentru îmbucurătorulŭ faptŭ, că face cunoscutŭ publicului germanŭ pe iubiţii noştri fraţĭ din Macedonia. Dênsulŭ are de gândŭ sĕ mai întreprindă o călĕtorie la Balcanĭ, ca sĕ'şĭ completeze studiulŭ, apoi sĕ-lŭ dea publicităţii.

Câtŭ de multŭ trebue sĕ se bucure orĭ şi care Românŭ de acestŭ faptŭ, pe atâtŭ de multŭ trebue sĕ-lŭ mâhnéscă sórtea tristă, în care se află şi adĭ fraţii Ţinţarĭ. Décă Nemţii se intereséză de sórtea lorŭ, cu câtŭ mai multŭ nu trebue sĕ ne interesămŭ noi? Decĭ e timpulŭ supremŭ ca ómenii chemaţĭ cu micŭ cu mare sĕ pună mâna; sĕ se cultive tinerĭ, sĕ se trimeţă în Macedonia, Tesalia etc. sĕ rădice şcóla şi biserica. Cu o oră mai curêndŭ sĕ se ia mĕsurile necesare spre a deştepta simţulŭ naţionalŭ românescŭ alŭ fraţilorŭ de dincolo de Dunăre şi sĕ-i întărimŭ în chipulŭ acesta contra mârşavelorŭ uneltirĭ ale Grecilorŭ. Sĕ nu stămŭ cu mânile în sînŭ, ci sĕ rădicămŭ înainte de tóte educaţiunea fraţilorŭ Ţinţarĭ, sĕ le îmbunătăţimŭ decĭ şcólele. Şcóle şi ér şcóle, şi încă odată *şcóle naţionale*, etă basa cea mai tare a *existenţei nóstre ca Românĭ.*

Sĕ nu dormimŭ!

Corcodelŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 4 Ianuariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5%	103.95	Bonurĭ croato-slavone	105 50
Rentă de hârtiă 5%	93 50	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98 75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	121 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100 —	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124 30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de hârtiă austriacă	83.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	117 75	Renta de arg. austr.	84 —
Bonurĭ rurale ungare	104.50	Renta de aurŭ austr.	114 20
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.30	Losurile din 1860	138.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.30	Acţiunile băncei austro-ungare	880.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.30	Act. băncei de creditŭ ung.	302.50
Bonurĭ rurale transilvane	104 80	Act. băncei de creditŭ austr.	293.10
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.93
		Napoleon-d'orĭ	9.95
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.75
		Londra 10 Livres sterlinge	126.15

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 5 Ianuariu st. n. 1887.

Bancnote romănescĭ	Cump.	8.42	Vend.	8.44
Argint romănesc	»	8.40	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	9.90	»	9.94
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.33
Imperialĭ	»	10.30	»	10.33
Galbenĭ	»	5.93	»	5.95
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr- 4732/1886. 1—3

Publicaţiune,

referitóre la aşternerea fasiunilorŭ dărei pe câştigŭ de Classa a III şi a IV, a fasiunilorŭ dărei pe camete după capitalŭ, precum şi a fasiunilorŭ capitaliilorŭ passive.

In urma ordinaţiunei Inaltului Ministeriu reg. ung. de finance ddto 23 Octomvre a. c. Nr. 60497, se provócă, spre scopulŭ conscrierei şi mĕsurărei dărei pentru anii 1887, respective 1888 şi 1889, următórele partide şi anume:

1. Toţĭ aceia, carĭ aparţinŭ clasei a IV-a a dărei pe câştigŭ precum: fabricanţiĭ, comercianţĭ şi meseriaşĭ, banquerĭ, spiţierĭ, medicĭ, advocaţĭ, ingineurĭ, arendatorĭ etc. peste totŭ aceia, carĭ au o profesiune împreunată cu unŭ folosŭ.

2. Amploiaţĭ jurisdicţionarĭ, comunalĭ, ecclesiasticĭ, de societăţĭ şi acei privaţĭ, carĭ au unŭ salarŭ fixatŭ, pensiune sau salarŭ onorificŭ, mai departe comptabilii, casierii şi peste totŭ aceia, carĭ aparţinŭ clasei a IV-a a dărei pe câştigŭ; în fine calfele şi lucrătorii de ajutorŭ, carĭ capĕtă unŭ salarŭ mai mare decâtŭ 40 fl. pe lună, profesorii învĕţ. etc.

3. Toţĭ aceia carĭ au capitale depuse cu camete.

4. In fine aceia, pe a cărorŭ pământurĭ zacŭ capitale date cu camĕtă, — ca fără întârdiare sĕ-şĭ procure dela oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare cólele pentru fasionarea dărei, pe basa cărora au de a-şĭ fasiona ei înşişĭ darea. Aceste fasiunĭ, şi anume pentru dare de câştigŭ e a III şi a IV clasă precum şi acele pentru darea cametei după capitalŭ suntŭ de a se aşterne subscrisului oficiolatŭ **celŭ multŭ pănă în 15 Ianuariu 1887**; acele pentru capitale pasive însĕ **celŭ multŭ pănă în 31 Ianuariu 1887.** Fasiunile pentru capitalile pasive aşternute p ă n ă î n 1 5 F e b r u a r i u 1887 se consideră numai în urma unui recursŭ, prin care are sĕ se motiveze întârdierea; acele însĕ aşternute după 15 Februariu 1887 nu se vorŭ considera sub nicĭ o împrejurare.

Aşternerea fasiunilorŭ capitalelorŭ pasive, care are sĕ se întêmple în fie-care anŭ, pentru ca sĕ se pótă considera la mĕsurarea aruncului generalŭ după darea de venitŭ, se adeveresce de către oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare prin estrădarea unei marce provĕdute cu datulŭ şi sigilulŭ oficiului de dare. Acéstă marcă valoréză pentru partidă ca documentŭ asupra aşternerei fasiunilorŭ. Acele partide, carĭ afară de cametele pentru capitalŭ plătescŭ pentru sumele, cu care suntŭ împovĕrate pământurile lorŭ, cuota de amortisare, au ca sĕ-i inducă în cólele de fasionare atâtŭ suma primordială, câtŭ şi suma câtŭ s'a plătitŭ în decursulŭ timpului prin amortisaţiune séu prin rate; în fine are sĕ se amintéscă camĕta, ce are de a se plăti creditorului pentru capitalŭ.

Referitorŭ la aceia carĭ aparţinŭ clasei a III-a a dărei de câştigŭ se obsérvă, cumcă acéstă categoriă de dare, în sensulŭ §. 15 alŭ art. de lege XXIX. din 1875, se computŭ pe basa terminului mediu a dărei celorŭ 3 anĭ ultimĭ de dare, séu la casŭ décă profesiunea séu ocupaţiunea nu esistă de multŭ timpŭ, — după câştigulŭ curatŭ, încependŭ de când esistă profesiunea séu ocupaţiunea, prin urmare amintiţii contribuabilĭ au sĕ fasiuneze acelŭ câştigŭ curatŭ, care s'a obţinutŭ în ultimii 3 anĭ şi anume în anii 1884, 1885 şi 1886, séu décă profesiunea séu ocupaţiunea nu există de atâţĭ anĭ, din timpulŭ, de când există.

B r a ş o v ŭ, 30 Decemvre 1886. **Oficiolatulŭ orăş. de dare.**

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.